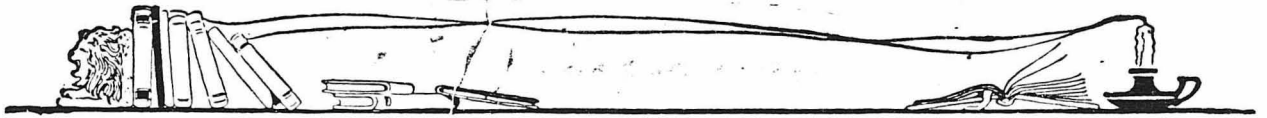

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΩΝ ΛΟΓΙΩΝ ΜΑΣ

ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΜΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)

Στὸ μεταξὺ ὁ Μπραντιὲς ἐξακολουθεῖ νὰ μιλεῖ Γαλλικὰ μὲ τοὺς περισσότερους, Γερμανικὰ μὲ τὸν κ. Κουκούλα καὶ Δανικὰ μὲ τὴν ἀνιψιά του.

— Τί ματαιοπονία, ἀλήθεια, κ' αὐτὴ ἡ πολυγλωσσία! προσθέτει! Ἐμεῖς ποὺ ἀνήκουμε σὲ μικρὰ ἔθνη, εἰμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ μαθαίνομε ἓνα σωρὸ γλώσσας. Μακαρίζω τοὺς Ἀγγλους, ποὺ μαθαίνουν μιά γλῶσσα μόνο, τὴ δική τους. Ἔχετε τί σημασία ἔχει αὐτό; Ἐμεῖς ἔβρουμε πὼς λέγεται τὸ σπῆτι σὲ εἴκοσι γλώσσας καὶ δὲν εἴμαστε σὲ θέση νὰ χτίσουμε καὶ νὰ διασκευάσουμε ἓνα σπῆτι τῆς προκοπῆς. Ὁ Ἀγγλος ἔβρουε πὼς λέγεται τὸ σπῆτι μόνο σὲ μιά γλῶσσα. Ἔβρουε ὁμως νὰ χτίξῃ καὶ νὰ διασκευάζει τὰ καλύτερα σπῆτια τοῦ κόσμου. Αὐτὴ εἶνε ἡ διαφορά.

Καὶ διηγείται σχετικῶς μὴ χαριτωμένη ἀνάμνησὴ του: — Κάποτε στὴν Ἀγγλία ποὺ εἶχαν γεῖμα μερικὸι λόρδοι. Κατένας δὲν ἔβρουε λέξῃ, ἔβρουε ἀπὸ τὰ Ἀγγλικά του. Ἐξαφνὰ μὲ πληροφθοῦν, ὅτι, σὲ λίγο, θὰ φθάσῃ κάποιος φίλος του, μὲ τὸν ὁποῖον θὰ μπορέσω νὰ μιλήσω καὶ Γερμανικὰ. Αὐτὸ τὸ θεωροῦσαν σπουδαῖο γεγονός. Ἐπὶ τέλους ἔφθασε ὁ γεροναμαθὴς λόρδος. «Βι κρετς, μίστρο Μπραντιὲς;» ποὺ λέει— «Ἰχ τάγκε.» τοῦ ἀπαντῶ. Οἱ ἄλλοι μὰς ἐκύτταζαν μὲ θαυμασμό. Ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἐνοούσε τίποτε. Ἐπὶ τέλους, κύριος τοὺς λέω «δὲν νομίζετε, ὅτι μποροῦμε νὰ ἐξακολουθήσουμε τὰ Ἀγγλικά μας; Καὶ τὰ Γερμανικὰ σταμάτησαν ἔως ἐκεῖ.

Καὶ ὁ Μπραντιὲς συνοψίζει τὴν ἀντιπαθεία του κατὰ τῆς πολυγλωσσίας μ' ἓνα ἐπίγραμμα:

— Τί τὰ θέλετε, κύριοι; εἶνε προτιμώτερο νὰ διδάσκεται κανεὶς πράγματα παρὰ λόγια.

Τὸ ἄλλο πρωτὶ ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ στὴν αὐρία τοῦ Πανεπιστημίου ἡ τελετὴ τῆς ἀνακήρυξῆς ὡς τοῦ εἰσιτηρίου διδάκτορα.

— Τί εἶδος τελετῆς εἶνε αὐτό; (ρωτᾷ τὸν κ. Σαίπη. Μπορεῖτε νὰ μὲ πληροφορήσετε;

— Ὡραία τελετὴ ὁποιοῦδήποτε... τοῦ ἀπαντῶ ὁ κ. Σαίπη, ποὺ δὲν ἔβρουε, καλὴ—καλὰ τὴ σχετικὴ ἐθιμοτυπία.

Γρωτὶ εἰ ἔξαφνὰ καὶ ποὺ λέει:

— Τί ἀθῶος ποὺ εἶνε αὐτός ὁ νέος!

Καὶ ἐξακολουθεῖ:

— Μοῦ εἶπαν, ὅτι θὰ ἐκφωνηθοῦν τρεῖς λόγοι καὶ ὁ δικός μου τέσσερες.

Παίρνει μὴ βραθεῖ ἀναανοῦ, σὰν ἀνασπενάγμο.

— Μοῦ εἶπαν ἀκόμα ἐξακολουθεῖ—ὅτι ἕνας Ἕλληνας, ποὺ μιλεῖ ἐπίσημα, εἶνε ἀδύνατον νὰ μιλήσῃ λιγώτερο ἀπὸ μιά ὥρα. Φαντάζομαι λοιπόν, ὅτι τὴ στιγμή, ποὺ θὰ ἔλθῃ ἡ σειρά μου, οἱ ἀκούρατοι μου θ' ἀρχίσουν νὰ χορταίζου.

— Τὸ πιθανώτερο εἶνε—τοῦ λέω—ὅτι θὰ ξυπνήσουν τὴ στιγμή, ποὺ θ' ἀρχίσετε νὰ μιλεῖτε ἔσπει.

Εὐτυχῶς τὰ πράγματα δὲν ἐγέναν ὅπως εἶχε φοβηθῆ ὁ διδάσκαλος καὶ κανεὶς δὲν ἐκοιμήθη, κανεὶς δὲν ἐξύπνησε. Ἡ ἐπίσημη τελετὴ τελειώσε ἀνεπιληκτικῶστα, σὲ εἰκοσιπέντε λεπτά τῆς ὥρας.

Γίνονται κατοπινὸι λόγοι γιὰ τὴν ἀναχώρησὴ του.

— Δὲν ἔχω παρὰ τρεῖς ἡμέρες ἀνάμνησιν, νὰ μείνω στὰς Ἀθήνας. Καὶ μοῦ χρειάζεται μιά, τουλάχιστον, γιὰ νὰ ἐτοιμάσω τίς ἀποσπεύς μου. Ἐδύχως ἔμπροσθέν μου μὲ μιά ἄλλη σοβαρὴ ὑπόθεσιν. Οἱ Ἀρχεῖς ἐπέσιθησαν, οἱ δὲν εἶμαι κατάσκοπος.

— Κατάσκοπος;

— Αἶ, φίλοι μου! Ἄλλοτε ταξιδεύαμε ἀπλούστερα. Τώρα ἓνας ἄνθρωπος, ποὺ ταξιδεύει, εἶνε ὑποχρεωμένος ν' ἀποδεικνύῃ διακρίβω, ὅτι δὲν εἶνε κατάσκοπος.

«Τὰ ἴδια παθαῖνομε παντοῦ. Μὲ κινεῖται μὲ ὑποπτικὰ βλέμματα. Στὰ Ἑλβετικὰ σύνορα, οἱ ἄνθρωποι, ποὺ μοῦ ζητοῦν τὰ χαρτὰ μου, εἶνε βέβητοι, ὅτι προσπαθῶ ν' ἀνακαλύψω τὰ κανόνια, ποὺ εἶνε κρυμμένα στὰς ἄλπει. Καὶ φανταζομαι τί ὑπερηφάνεια εἶνε αὐτὴ γιὰ μένα, ποὺ ὄλη του τὴ ζωὴ τὴν πέρασα μὲ κανόνια. Ἐδῶ εὐτυχῶς οἱ Ἀρχεῖς εἶχαν πληροφορηθῆ ἔγχα ὡς ὅτι δὲν ἀνακατεύομαι μὲ κανόνια. Ἐξήγησαν ὁμως ἀπὸ τὴν ἀνιψιά μου, ποὺ πῆγε νὰ βγάλῃ τὰ διαβατήρια μας, τὸ μικρὸ ὄνομα τοῦ πατέρα μου. Τί σχέση μπορεῖ νὰ ἔχῃ σὰς παρακαλῶ, τὸ μικρὸ ὄνομα τοῦ πατέρα μου, μὲ τὰ καταχθόνια σχέδιά μου;

— Τυπικότητες, μαίτρο.

— Τὸ ἐννοῶ. Δυστυχῶς ἡ συγγενὴς μου δὲν ἔτυχε νὰ γνωρίζῃ τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα μου. Καὶ ὁμως χωρὶς τὸ ὄνομα δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ τίποτε.

— Καὶ τί ἀπέβινε;

— Ἀπλοῦστατα, ἡ ἀνεμιά μου ἔδωκε τὸ πρῶτο ὄνομα, ποὺ θυ-

μήθηκε—δὲν εἶπαμε, ὅτι πρόκειται περὶ τύπων;—ὁ ὑπάλληλος ἔμεινε ἐνθουσιασμένος καὶ τὸ διαβατήριον ἔξεδόθη. Δὲν ὑποθέτω, ὅτι τὸ πρᾶγμα θὰ ἔχῃ συνέπειες. Πὼς θέλετε νὰ γίνῃ ποτὲ γνωστὸ στὴν Ἑλλάδα τὸ πραγματικὸ μικρὸ ὄνομα τοῦ πατέρα τοῦ Μπραντιὲς;

Καὶ ἡ ἰδέα αὐτὴ τὸν διασκεδάζει ἐξαιρετικῶς. Μεταξὺ τῶν διαφόρων πιάτων, ὁ Μπραντιὲς ἀποδέμει τίς τιμὲς τῆς κρητικῆς τοῦ σπῆ φρεσκότατα μπαρμποῦνια. Ἄπορτε πὼς εἶναι δυνατόν ὁ ἄνθρωπος νὰ φάῃ ἓνα δολοῦληρο. Ἐπειτα σερβίρεται δύο φορές ἂν ἓνα θαυμάσιο ἀρνάκι τῆς σουβλάς, συνωδευμένο—γιὰ νὰ ὑπάρχῃ καὶ τὸ ἐθνικὸ χρώμα—ἀπὸ κοκορεῖται. Καὶ πληροφορεῖται, ὅτι ἡ Ὀμηρικὴ ἡρώς δὲν εἶχαν διαφορετικὴ μαγειρικὴ ἀπὸ τοὺς ἀρματολοὺς καὶ κλέφτες τῆς νέας Ἑλλάδος. Συγκρατεῖ αὐτὴ τὴν πληροφορία καὶ, ὅταν φθάνουν τὰ πορτοκάλια, ποὺ τὰ λατρεύει ἀνασπενάει γιὰ λογαριασμὸ τῶν Ὀμηρικῶν ἡρώων.

— Καὶ νὰ σκεπτεται κανεὶς—ἐξηγεῖ τὸν ἀνασπενάγμο—ὅτι οἱ πρόγονοί σας δὲν εἶχαν γευθῆ τὸν θαυμασμὸν αὐτῶν καρπῶ.

Τὰ πορτοκάλια ἦταν πράγματι, ἀγνωστα στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα. Γιὰ τὸν Ροντιέν ὁ Μπραντιὲς μιλεῖ μὲ πραγματικὸ ἐνθουσιασμό.

Τὸν γοητεύει κυρίως ὁ Μπαλζάκ του, τὸ ἔμψυχο ἐπιπέδον μιλῶν τοῦ μαριμόν, ὅπου ὁ γλύπτης ἐκλείσει τὴν γιγάντικὴ ψυχὴ τοῦ μεγάλου μυθιστοριογράφου.

— Καὶ ὁμως—παρατηρεῖ—εἶναι τὸ ἔργο του, ποὺ ἀμφισβητήθηκα περισσότερο ὅπο ὅλα τὰ ἄλλα.

Μὰς διηγείται, ὕστερα, τὴ φιλία του μὲ τὸν μεγάλον γλύπτη.

— Δὲν πέρασα ποτὲ ἀπὸ τὸ Παρίσι, χωρὶς νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ. Ἀλλὰ τί ἀνεξήγητὴ αὐτὴ ἡ ἀδυναμία μερῶν μὲν μεγάλων καλλιτεχνῶν νὰ μιλέσκονται μὲ ἀνάξεις νουαίκες! Κάποτε, ποὺ πῆγα νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ στὸ ἀτελιέ του, εἶχε ἔρθῃ νὰ τὸν ζητήσῃ ὁ πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας. Μοῦ ζήτησε συγγνώμην γὰ μ' ἄφση λίγα λεπτά καὶ μὲ παρεώλεσε νὰ κρατήσω συντροφίαν, στὸ μεταξὺ, σὲ μιά κυρία, ποὺ βρισκόταν ἐκεῖ. Ἦταν ἓνα φρεχτὸ πλάσμα τὴν πῆρα ὀρχικῶς γιὰ κάποια ὑπερτίμια, ντυμένη μὲ τὰ κυριακτικὰ της. Πολύχρομα κουρέλια κρέμονταν ἀποπάνω της. Ἦταν ἡ ἐρωμένη τοῦ Ροντιέν καὶ, προφανῶς, ἤθελε νὰ σαγήνησῃ τὸν μενάλον τῆς ἀνδρα, μὲ τὰ κουρέλια της αὐτά. Καθὼς τὴν κῆρυττα μὲ ἀνὰ, ποὺ λέει: «Εἶμαι ἡ δούκισσα Ντός»—«Ἄ! εἰσθε δούκισσα;»

— «Μάλιστα, κύριε». Ἐπρόφρασε τὰ γαλλικά μὲ ἀμρικανικὴν προφορά. «Ἀμερικανίδα μὲ ἀμρικανικὴν ἀποπάνω της. Ἦταν ἡ ἐρωμένη τοῦ Ροντιέν καὶ, προφανῶς, ἤθελε νὰ σαγήνησῃ τὸν μενάλον τῆς ἀνδρα, μὲ τὰ κουρέλια της αὐτά. Καθὼς τὴν κῆρυττα μὲ ἀνὰ, ποὺ λέει: «Εἶμαι ἡ δούκισσα Ντός»—«Ἄ! εἰσθε δούκισσα;»

— «Μάλιστα, κύριε». Ἐπρόφρασε τὰ γαλλικά μὲ ἀμρικανικὴν προφορά. «Ἀμερικανίδα μὲ ἀμρικανικὴν ἀποπάνω της. Ἦταν ἡ ἐρωμένη τοῦ Ροντιέν καὶ, προφανῶς, ἤθελε νὰ σαγήνησῃ τὸν μενάλον τῆς ἀνδρα, μὲ τὰ κουρέλια της αὐτά. Καθὼς τὴν κῆρυττα μὲ ἀνὰ, ποὺ λέει: «Εἶμαι ἡ δούκισσα Ντός»—«Ἄ! εἰσθε δούκισσα;»

Καὶ ἐξακολουθεῖ ὁ Μπραντιὲς νὰ διηγῆται τὴ συνέντευξὴ του μὲ τὴ φρεχτὴ δούκισσα.

— Μεταξὺ ἄλλων, ποὺ εἶπε, ὅτι ὁ κατημένος ὁ Ροντιέν εἶνε πολὺ ἐξασθενημένος, ὅτι δὲν χανεῖται παρὰ ἓνα αὐγὸ τὴν ἡμέρα, καὶ ὅτι, γιὰ κατῆρι του, προμηθεύτηκε μερικὲς κόντες γιὰ νὰ ἔχῃ καθημερινῶς τὸ αὐγὸ τῆς ὥρας, γιὰ τὸ γεῖμα τοῦ μεγάλου τῆς ἀνθρώπου. Ὑστερ' ἀπὸ λίγα χρόνια, ποὺ ἐναγώφισα στὸ Παρίσι, ὁ Ροντιέν, μολὶς πληροφορηθῆκε τὸ φτάσῃ μου, ποὺ ἔγραψα νὰ πάω νὰ προγευματίσω, μαζί του, θυμήθηκα τὸ αὐγὸ τῆς φρεχτῆς δούκισσας καὶ, τοῦ ἔγραψα, ὅτι θὰ προγευματίσω πρῶτα στὸ σπῆτι μου καὶ κατοπιν, θὰ πάω νὰ πάρωμὲ τὸ αὐγὸ μας. Καὶ ἔτσι ἔκανα, πράγματι. Ὅταν πῆγα σπῆτι της, παρατήρησα, εὐχαριστῶς, ὅτι ἡ ἀπαίσια ἐκεῖνὴν γυναίκα δὲν ἦταν ἐκεῖ. «Ἄ! Ροντιέν! τοῦ εἶπα. Τί ἔβινε ἡ δούκισσα; Δὲν τὴ βλέπω ἔδῶ». Ἐξανε εἶνα κίνημα ἀπολυτοσπενάσεως. «Παίει στὸ Διάολο! μοῦ ἀποκρίθηκε. Τὴν εἰδωξά. Μοῦ εἶπε γίνε τσιμποῦ. Ἀλλὰ τί εἶνε αὐτὰ ποὺ μοῦ ἔγραψες; Γιὰ τοῦ αὐγὸ μου μιλεῖς;» Τοῦ διηγῆθηκα τὴν ἱστορία τοῦ αὐγὸ τῆς δούκισσας. «Τὴν ἀχρεία! ἐφώναξε. Ἦθελε καὶ καλά νὰ μὲ πείσῃ, ὅτι δὲν μπορῶ νὰ χωνέωμ περισσότερο ἀπὸ ἓνα αὐγὸ τῆν ἡμέρα. Καὶ μοῦ τὸ παρουσίαζε καθημερινῶς, γιὰ νὰ μὲ δειξῆ τὴ λατρεία της, τὸ ἐνδιαφέρον της, νὰ μὲ καθυποτάξῃ ἡ παλιόγυναίκα (Ἀκολουθεῖ)

Παῦλος Νιρβανά